

Włodzimierz Dreszer
profesor zwyczajny

Chocimska 64
60 - 688 Poznań
502 461 464
wlodre@gmail.com

Recenzja

rozprawy doktorskiej pani mgr Marzeny Bobrzeckiej
sporządzona w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora

- **dziedzina:** sztuki
- **dyscyplina:** sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki
- **przewód doktorski prowadzony przez:** Radę Dyscypliny Artystycznej Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu
- **temat pracy:** *„Autorska ceramika unikatowa inspiracją do projektowania innowacyjnych wzorów seryjnej produkcji dywanów”.*
- **Promotor:** dr hab. Bożena Sacharczuk prof. Uczelni
- **Opiekun przemysłowy:** mgr Katarzyna Bukowiecka

Niniejsza recenzja została napisana na podstawie następujących, dostarczonych materiałów:

1. Rozprawa doktorska
2. Wykaz dorobku naukowego i osiągnięć w działalności – dokumentacja
3. Wykaz dorobku naukowego/zawodowego i osiągnięć w działalności artystycznej z okresu studiów doktoranckich 2018 – 2022
4. publikacje/artykuły powstałe w okresie studiów doktoranckich /dokumentacja
5. Portfolio
6. Katalog „MERGE line”
7. Opinia pani profesor dr hab. Grażyny Płocicy
8. Opinia pani dr hab. Bożeny Sacharczuk, prof. Uczelni

Sylwetka doktorantki

Pani Marzena Bobrzecka urodziła się 7 maja 1989 roku w Szczawnicy.

Swą ponadpodstawową edukację rozpoczęła w 2005 roku w Liceum Sztuk Plastycznych im. Matejki w Nowym Wiśniczu. Dyplom licealny wykonany w 2009 roku nosił tytuł: *Użytkowe formy antropomorficzne inspirowane światem fantasy*.

Studia licencjackie w Akademii Górniczo Hutniczej im Stanisława Staszica w Krakowie (2009 - 2012) zostały zakończone dyplomem licencjata kulturoznawstwa na Wydziale Humanistycznym.

W roku akademickim 2013/2014 pani Bobrzecka rozpoczęła studia magisterskie na Wydziale Wzornictwa i Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu a po upływie semestru kontynuowała naukę na Wydziale Ceramiki i Szkła.

Temat pracy dyplomowej/magisterskiej z zakresu ceramiki artystycznej brzmiał; *Formy przestrzenne fakturowane inspirowane alfabetem runicznym*. Promotorem pracy była pani profesor Grażyna Płocica. Promotorem pracy w zakresie ceramiki użytkowej o tytule; *Materiał ceramiczny a tkanina – wzajemne relacje* był profesor Gabriel Palowski. Aneks z zakresu malarstwa dyplomantka realizowała pod opieką profesora Mariana Wołczuka. Pracę teoretyczną recenzował dr hab. Maciej Kasperski (temat; *Duety artystyczne w dziedzinie ceramiki na wybranych przykładach światowych twórców*)

Studia III stopnia doktorantka zrealizowała w latach 2018-2022 na Wydziale Ceramiki i Szkła, Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Jej działalność twórcza w tym okresie obejmowała; publikacje, aktywny udział w sympozjach i konferencjach (referaty na 6 konferencjach), udział w rezydencjach artystycznych, w plenerach, działalność popularyzatorską oraz kierowanie warsztatami ceramicznymi w Łebie i Bachorze

Doświadczenia dydaktyczne doktorantki wynikają z działalności w dwóch instytucjach. Pierwsza to praktyki pedagogiczne w Macierzystej Uczelnia. Doktorantka wypełniała tutaj obowiązki wynikające z programu studiów, prowadziła autorskie wykłady i ćwiczenia w Laboratorium Eksperymentu Technologicznego. Drugą instytucją była Wyższa Szkoła Humanistyczna we Wrocławiu gdzie pani Bobrzecka pracowała na stanowisku wykładowcy przedmiotów; Projektowanie detalu i Projektowanie wnętrz użyteczności publicznej.

Natomiast umiejętności z zakresu projektowania, wdrażania i organizacji produkcji autorka doskonaliła w firmach;

1. W latach 2016-2021 - **AxPro Carpets sp. zoo.** , Jelenia Góra, Kamienna Góra. Na zlecenie tej firmy autorka realizowała projekty wzornicze do wnętrz użyteczności publicznej; m.in.; Courtyard by Marriott Luton, Wielka Brytania; Grand Hotel Kempinski, Ryga; Hotel Copernicus Toruń ; Hotel Devin, Bratysława ; Hyatt hotel du Palais Biarritz, Francja; Mövenpick Hotel Stuttgart; Royal Windsor - Warwick Bruksela; Sofitel Wrocław Old Town Hotel; hotel, The Landmark London.

2. - W latach 2020 – 2021 - **Inkana S.A. Ścinawa** .
3. - Od marca 2021 roku **Brintons Agnella Sp.z o.o Białystok**. Fabryka w Białymstoku była miejscem intensywnych doświadczeń projektowych i wdrożeniowych. W tym czasie powstały projekty siedmiu dywanów. Cztery projekty zostały wdrożone. Są to dywany o wymiarach 300x400 cm; *Sfumato, Tallinn, Bergen, Retak*. Ponadto doktorantka brała udział w ponad trzydziestu realizacjach zbiorowych.

Obszerna działalność wystawiennicza obejmuje 5 wystaw indywidualnych;

- **Rezonans z materią** – Wrocław 2014
- **Raport Pattern** – 2019 Ustka, Remisja .
- **Oczekiwanie** - 2020 Wrocław,
- **Spójność i sprzeczność** – 2021 Limanowa,
- **Sprzeczność i spójność** – 2021 Krościenko
- udział w 38 wystawach zbiorowych

W wyniku wysokiej oceny realizowanych prac oraz proponowanych projektów artystycznych doktorantka uzyskiwała stypendia twórcze;

- Prezydenta Wrocławia 2020
- Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – 2020
- Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego - 2018-2021
- Stowarzyszenia Autorów ZAiKS - 2021.

Opinia dotycząca twórczości.

Zarysowana wyżej ścieżka edukacji i aktywności artystycznych świadczy o woli, energii i determinacji w pogłębianiu wiedzy i umiejętności twórczych. W czasie licealnej i akademickiej nauki Pani Bobrzecka wykorzystała możliwości indywidualizacji rozwoju niesione przez trójstopniowy system studiów. Godną uwagi spójność działań dostrzegam również w pracach realizowanych po uzyskaniu magisterium. Łączą one aktywności twórcze w obszarach intelektualnych i artystycznych, w zakresach sztuk projektowych i sztuk pięknych. Integracja różnorodnych doświadczeń wyznaczyła zakresy rozwojowe własnego warsztatu twórczego, który umożliwił indywidualną, własną opowieść o świecie.

Rozważania opublikowane w Wydawnictwie Naukowym Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie dotyczą ludzkiego ciała, przestrzeni i materii. W artykule odczytujemy integrującą specyfikę myślenia, łączącego różne elementy wizualności i duchowości¹. Stąd sędzę, wynikają przedstawione w dokumentacji działania artystyczne. W zakresie wizualnym doktorantka szuka relacji między tym, co z miękkości skorupą w ogniu zastygło a tym co okryciem puszystym wzrastało, między krystalicznym chłodem szkliva a ciepłem lekkich, delikatnych, matowych materii. Interesują ją procesy stawania się. W ceramice

¹ Marzena Bobrzecka - *Wykorzystanie ciała w sztuce współczesnej jako forma duchowości* - Studia Sociologica 2021, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

eksperymentuje z technologiami raku. Autorka inicjuje procesy, w których zjawiska fizyczno-chemiczne i technologiczne decydują o percepcyjnej jakości obiektu.

Merge oznacza łączyć, ale również; scalać, zlewać, zmieszać. MARGeline to linia szkliv wykreowanych przez Doktorantkę. Zaskakujące formy natury budzą myśl; jak bardzo mylimy się wówczas, kiedy akceptujemy sąd dotyczący oderwania sztuki abstrakcyjnej od rzeczywistości. Brak rozpoznania i odniesień do realnego bytu jest wyłącznie wynikiem ograniczeń percepcyjnych receptorów oraz stanów i zasobów umysłowości człowieka. Dlatego jest mi bliska propozycja autorki, która we wstępie do katalogu pisze; „Marge line to alchemia szkliva ceramicznego zamknięta w świecie struktur, barw i kształtów. Siła wyrazu i harmonia tych mediów, daje świadectwo, że tworzą uzupełniającą się całość...”

Niestety w słowie wstępnym autorka nie dopowiedziała; czy przedstawione w katalogu prace są przetworzonymi projektowo fragmentami szkliva, czy projektami inspirowanymi szklivem.

Żałuję również, że w nazwach prac, nie odczytujemy chemiczno-fizycznych źródeł krystalizacji. Być może autorka obawiała się, że utraci coś z magii ponadmaterialnego oddziaływania na emocje odbiorcy. Niemniej; obrazy w formacie 200 x 300 cm dedykowane firmie Agnella do realizacji w miękkiej materii wełny otwierają nowy świat wyobrażeń dotyczących dywanu. Autorka nie uwodzi nas dekoracyjnością geometrycznego ornamentu, lecz wprowadzają w świat odczuć bezpośrednich charakterystycznych dla gobelinu. Oznacza to, że obecność obiektu we wnętrzu tworzy klimat mentalny wpływający na stan umysłu i emocji uczestnika wykreowanej przestrzeni. Zdarzenia natury krystalicznej przetłumaczone na materię organiczną zyskały inne, nieoczekiwane znaczenia. Propozycja dywanu „*Natural Zetor*” posiada charakter topograficzny. Pulsujące bielą płynne kreski pojawiają się i znikają w cieniu brązów. Czy to zawity splot poziomic rysujących powierzchnię księżyca, ruch płynnej materii, czy wnętrze nieznanego organizmu? Błękitny „*Agnius Cone*” pulsuje światłem wschodzącego słońca na zmarszczonej powierzchni jeziora. Beżowy „*Noble Meda*” zaskakuje syntezą ruchu wynikającego z gestu-przesunięcia. Piasek, którego kraterową strukturę powierzchni wyrzeźbiły ciężkie krople deszczu możemy kontemplować patrząc na „*Noble Mesh*”. Drżące nieostrością linie „*Diamond Atan*” żarzą się i jak neonowe rurki zdają się lewitować nad błękitnymi cieniami. Niepokojny wzrok bezskutecznie szuka ostrości formy w pracy „*Natural Blyth*”. W końcu zmęczony uświadamia obserwatorowi, że rozdzielczość naszego wzroku, uwagi, myśli jest ograniczona i chwilowym złudzeniem jest to, że dostrzegamy, rozumiemy, wiemy. Każdy z proponowanych projektów stanowi bezpośrednią projekcję do umysłu widza. Wykreowane obrazy odwołują się do naszych przeżyć i doświadczeń, budzą umysły i prowokuje refleksje.²

Podobny charakter refleksji dotyczącej postrzegania i rozumienia rzeczywistości realnej i wirtualnej odczytujemy w grafikach cyfrowych. Prace prezentowane na wystawie w WSH we

² www.agnellarugs.com – Na stronie firmy Agnella, z którą związany jest katalog *Merge line* znajduję bardzo bogatą ofertę dywanów, Niestety przy żadnym egzemplarzu nie ma nazwiska autora projektu, mimo że firma chwali się dużym zespołem designerów. W latach 1970 – 1900 wzorem designu skandynawskiego starałem się przekonywać producentów że nazwisko designera przy produkcji przynosi wymierną korzyść producentowi i projektantowi. Dobrym przykładem wówczas był system mebli Bogusławy i Czesława Kowalskich. Niestety, W latach 1900-2010 ekspansja technologiczno-wzornicza zachodu spowodowała, że dobre nordyckie zwyczaje nie miały szans na utrwalenie. Wydaje się jednak, że obecnie projektanci winni negocjować z producentami warunek, który przecież nie kosztuje, a może promować i markę i projektanta.

Wrocławiu (Remisja, Oczekiwanie-2020) unikają jednoznacznego rysunku kształtów i form. Czytam; płynność, niepewność bytu i stany przejściowe to wieloznaczność sytuacji w nierozpoznanej materii życia. Z przeżyć, zdarzeń, dostrzeżeń, zrozumień powstaje mgła presji i przymusu wyboru. W tej mgle jawi się człowiek, który w pulsującym obrazie zdaje się być cieniem, aluzją, lub niepewną sugestią. Spójrzmy na „Maybe it will be better, „Exposure” , „Blue impression, „Anreal” , „December 2019” „Yin” , „Child or Work?”

Prowadzona w malarskim języku narracja dominuje w obiektach zamkniętych formatem i skalą; ceramika, obraz, grafika, gobelin, dywan. Bardzo wysoko oceniam tę część twórczości Marzeny Bobrzeckiej. Jej szczególną wartością jest wyprowadzenie dywanu z roli przedmiotu dekoracyjnego w obszary kreacji artystycznej. Dlatego zaskoczyły mnie zupełnie niepotrzebnie zamieszczone w portfolio projekty „Bergen”, Tallin , „Artin” 2020. Powracają one do ornamentacyjnych cech raportu, to znaczy do tradycyjnej geometrycznej rytmizacji form w dekoracyjnych rozwiązaniach dywanów.

Sądzę, że przystają one do koncepcji związanej z projektowaniem wykładzin.

Rozważania teoretyczne dotyczące tego zakresu aktywności znajdujemy m.in. w tekście p.t. „Rola designu w tworzeniu współczesnej przestrzeni hotelowej”³. Zadanie projektanta w przestrzeni hotelowej jest nieco inne niż w designie związanym z projektowaniem indywidualnego obiektu wytwarzanego przemysłowo. Tutaj twórca pracuje nad indywidualizacją wyrazu i charakteru przestrzeni opracowywanego obiektu. Jednym z głównych elementów wnętrza jest pawiment. Wymusza on definiowanie interrelacji w podejmowaniu następnych decyzji projektowych. Liczne projekty w tym zakresie⁴ związane są z formułą geometrycznego lub stylizowanego roślinnego raportu, który pozwala na kontynuację wzoru niezależnie od wielkości i kształtu powierzchni. Natrętną agresywność szablonu autorka stara się łagodzić przetarciami, zmianami waloru, faktury lub tekstury wzoru. W tym kontekście na uwagę zasługuje projekt wykładziny do sali balowej hotelu The Lendmark w Londynie.

Pawiment posiada tutaj zaskakującą formę. Wpisany w historyczną przestrzeń hotelu i rytmikę wnętrza, monumentalizuje przestrzeń. Bogaty iluzjonistyczny rzut klasycystycznych sklepień jest cytatem z zupełnie innego czasu, miejsca i przestrzeni. Ilość detali w kontrastach walorowych ciemnych błękitów, świetlistych złocieni i ugrów rozdyma przestrzeń. Wydaje się, że stąpamy / tańczymy po sklepieniu kopuły. Ten postmodernistyczny zabieg ma kontrowersyjny charakter. Niemniej jest on skuteczną próbą uniknięcia naśladownictwa drewnianego parkietu w technologii wykładzinowej.

Rozprawa Doktorska

³ (w) pod redakcją Klaudii Pujer - *Humanistyka i nauki społeczne. Doświadczenia . konteksty. Wyzwania*, Wydawnictwo naukowe Exante Tom 13, 2019 ISBN978-83-66187-55-9,107-123, rozdział 10. Marzena Bobrzecka - *Rola designu w tworzeniu współczesnej przestrzeni hotelowej*.

⁴ Projekty wykładzin do pokoi, restauracji, barów, korytarzy i sal konferencyjnych w hotelach; Grand Hotel Kempinski w Rydze; Kopernicus w Toruniu; Sofitel we Wrocław; Royal Windsor w Werwick Brussel, Belgia; Courtyard by Marriott Luton, Luton , Wielka Brytania; Movenpick, Stuttgart, Niemcy

Rozprawa Doktorska pani Marzeny Bobrzeckiej jest wynikiem wieloletniej pracy twórczej opisaney w poprzedniej części recenzji. Obserwacje, przemyślenia, doświadczenia materiałowe i technologiczne wiodły autorkę do uniwersalnego ponadbranżowego rozumienia sztuki. Konsystencja, cechy wizualne, dotykowe, czuciowe, sensoryczne każdego materiału są różne i zmienne. Nasycona wodą twarda, spękana glina staje się miękka i plastyczna, gotowa uobecnić i zaświadczyć każdą siłę, każdy ruch, gest, zamysł. To świadectwo staje się trwałe w wyniku radykalnego podniesienia temperatury. Natomiast związki chemiczne w burzliwym procesie wypalania krystalizują, zmieniają teksturę i barwę powierzchni. 124 strony rozprawy zawierają; wstęp, sześć rozdziałów, abstrakt, bibliografię i spis ilustracji. Odczytujemy w nich sensy i cele poszukiwań twórczych autorki.

Wstęp objaśnia strukturę pracy i wskazuje miejsca przeprowadzonych eksperymentów.

Rozdział pierwszy wprowadza czytelnika w zamysł koncepcyjny pracy, wyjaśnia powstanie idei polegającej na przeprowadzeniu transferu wartości wizualnych, emocjonalnych i sensorycznych między unikatową ceramiką i technologią szkliwienia, a materią i technikami włókienniczymi.

Rozdział drugi zawiera informacje dotyczące historii dywanu. Autorka prowadzi czytelnika od prehistorycznych źródeł włókiennictwa, tkactwa oraz formy i funkcji pierwszych znanych dywanów, przez okres scytyjski, perski, turecki, polskie tkactwo ludowe i kobierce z okresu sarmatyzmu. Koniec XIX wieku i wiek XX jest okresem intensywnego rozwoju gobelinu uznanego przez nurty modernistyczne za ważną formę wypowiedzi artystycznej. Rozwój kilimu w sztuce polskiej wyznaczali m.in. Józef Mehoffer i Stanisław Wyspiański, później artyści: Towarzystwa Sztuki Stosowanej, Warsztatów Krakowskich, Ładu, szkoły łódzkiej i poznańskiej. W tym kontekście autorka omawia historię i znaczenie Białostockiej Fabryki Dywanów oraz strategii designerskiej firmy Brintons Agnella.

Rozdział trzeci różnicuje dwie aktualnie pożytkowane technologie; *Wilton* i *Axminster* oraz wpływ tych metod tkackich na walory wizualne i użytkowe dywanu. Następnie autorka przybliży czytelnikowi technologie cyfrowe używane w czasie projektowania kolekcji *Merge line*. Opisy dotyczą głównie syntezy form i redukcji barw. Szczególnie interesujące są eksperymenty z indywidualną selekcją odcieni naturalnych (niebarwionych) odcieni wełny w kolekcji doktorskiej *Natural*.

Wyjątkową urodę materii tkackiej odkrywamy w Karcie technicznej jakości *Noble* tkaney na maszynie *Axminster* – ilustracja I.30.

Rozdział czwarty i piąty zawierają obszerny, bogato ilustrowany, opis podstawowych dla pracy doktorskiej eksperymentów dotyczących szkliw ceramicznych i szkliwienia. Zróżnicowane strukturalnie i fakturowo wyniki kolejnych doświadczeń przywołują pamięć tektoniki ciał kosmicznych. Materie zastygłe z ogniowej topieli posiadają zaskakujące mikrostruktury. Głęboki, nieoczywisty kolor zastygłej materii pulsuje subtelnościami odcieni łowionymi światłem i cieniem. Niezwykle malarskie krystalizacje uświadamiają zależności między budową chemiczną materii a jej cechami kształtotwórczymi. Bogactwo przyrodniczej rzeczywistości dostrzeżone przez doktorantkę uwodzi zmysły. Tę niezwykłą urodę

doświadczanych obiektów autorka postanowiła zrozumieć i przetłumaczyć na ekspresję zdecydowanie odmiennej, organicznej materii. Niewątpliwy sukces tej operacji świadczy o dojrzałości intelektualnej i artystycznej doktorantki. Analiza cech eksperymentów wynikających ze szkliwienia przyniosła świadomość mnogości elementów składających się na percepcję obserwowanych obiektów. Wybór jednego dominującego atrybutu krystalicznego umożliwił jego czytelną eksplikację w materii powstającej w tkanej wełnie. Zarówno proces jak i wynikające z niego syntezy stanowią oryginalną propozycję artystyczną autorki.

Obecnie w czasie ekspansji popkulturowej jarmarczności szczególne znaczenie mają dywany / obrazy w bardzo wąskiej kolorystyce Noble Warm, m.in. projekty dywanów w technologii Axminster 200x300 cm; *Mada, Mesh i Plato*.

Konkluzja

Na podstawie przedstawionej wyżej opinii stwierdzam, że rozprawa doktorska zatytułowana: „*Autorska ceramika unikatowa inspiracją do projektowania innowacyjnych wzorów seryjnej produkcji dywanów*” stanowi oryginalne dokonanie artystyczne. Kandydatka posiada obszerną wiedzę, warsztat badawczy i artystyczny w dyscyplinie: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki. Tym samym uważam, że przedstawiona rozprawa doktorska spełnia wymagania określone w Ustawie o stopniach i tytule naukowym w tym: w określonych ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, z dnia 14 marca 2003 roku, wraz z późniejszymi zmianami, oraz ustawą z dnia 3 lipca 2018 r., Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, art.179. ust 1. stanowiący: „przewody doktorskie, postępowania habilitacyjne i postępowania o nadanie tytułu profesora wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 1, są przeprowadzane na zasadach dotychczasowych, z tym, że jeżeli nadanie stopnia doktora, stopnia doktora habilitowanego lub tytułu profesora następuje po dniu 30 kwietnia 2019 r., stopień lub tytuł nadaje się w dziedzinach i dyscyplinach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 5 ust. 3 tej ustawy”.

Zwracam się, zatem z wnioskiem do Komisji Doktorskiej w Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu powołanej w przewodzie doktorskim mgr Marzena Bobrzeckiej o nadanie kandydatce stopnia doktora w dziedzinie: sztuki, w dyscyplinie: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Ponadto udokumentowany w recenzji wysoki poziom rozprawy upoważnia mnie do złożenie wniosku o przyznanie doktorantce wyróżnienia.

Poznań, 30.08.202